

Charakteristika perspektívnych sektorov vývozu SR do ČĽR

Vychádzajúc z odhadov odvetví čínskej ekonomiky s najvyšším rastom, kde odberateľsko-dodávateľské vzťahy ešte nie sú ustálené (tzn. že na trhu je relatívne dosť konkurentov s nie príliš výrazným podielom na celkovom dovoze), čínsky trh vytvára možnosť uplatnenia slovenským podnikom v týchto kľúčových odboroch:

- Energetika
- Banský priemysel
- Obnoviteľné zdroje a technológie na ochranu životného prostredia
- Dopravné strojárstvo a infraštruktúra, železničná doprava
- Letecký priemysel
- Zdravotnícka technika, potreby pre staršie obyvateľstvo
- Nové technológie
- Potraviny

1. Energetika

Pre Čínu je energetika veľmi významnou oblasťou. Čínska vláda kladie dôraz na čo najvyššiu energetickú sebestačnosť (v súčasnosti 90%), čo pri rozvíjajúcej sa priemyselnej výrobe znamená stále vyššie požiadavky na výrobu energie. Priemerný rast spotreby energie je v ostatnom desaťročí dokonca vyšší ako rast HDP (13% oproti 9%). Aj preto sa Čína nesnaží ísť len cestou zvyšovania energetickej produkcie, ale zároveň s prebiehajúcou modernizáciou zvyšuje efektívnosť výroby a využitia energie. V roku 2013 bola inštalovaná kapacita výroby elektriny Číny 1 247 GW. Väčšinu energie spotrebuje čínsky priemysel (70%, čo sa prakticky rovná podielu energie získanej z uhlia, ktorý činí 68%), avšak rastie aj spotreba domácností. Je to aj dôsledkom modernizačných procesov v krajine, napríklad dynamickou mierou urbanizácie. Zároveň sa Čína snaží rozviesť energetickej siete po celom svojom území tak, aby k zdrojom energie malo prístup čo najviac jej obyvateľov.

Čínsky energetický mix patril v minulosti k tým, kde prevláda výroba elektrickej energie v tepelných elektrárnach. To sa v poslednej dobe mení. Čína sa snaží svoj energetický mix viac diverzifikovať. Obmedzuje využívanie uhlia a ropy a smeruje k vyššiemu využitiu zemného plynu. Oproti roku 2011 by podiel plynu na energetickom mixe mal vzrásť zo 4% na 10% v roku 2015. Zároveň by sa mali znížiť emisie uhlíka o 17%. Tento trend možno dokresliť na ďalších konkrétnych dátach, napríklad spotreba zemného plynu vzrástla z 25 miliárd m³ v roku 2000 na viac ako 100 miliárd m³ v roku 2010. V ďalších rokoch sa očakáva zvýšenie vlastnej produkcie zemného plynu zo 102 miliárd m³ (2011) na 180 miliárd m³ (2020), strojnásobí sa aj množstvo dovezeného plynu (77 miliárd m³ v roku 2020). Ďalším trendom, ako navýšiť rozmanitosť energetického mixu, je využitie bridlicového plynu. Do roku 2015 chce Čína takto získať 6,5 mld. m³ bridlicového plynu, v roku 2020 by to malo byť už 60 miliárd m³. Tento plán sa však môže ukázať ako príliš smelým, a to z dôvodu zložitejšie geologickej skladby, ktorá má za následok zvyšovanie nákladov. Splnenie úloh v tomto časovom rámci je preto neisté. V rámci diverzifikácie energetického mixu je počítané aj s väčším využívaním rezerv metánu z uhoľných slojov.

Vzhľadom na to, že pre svoje vlastné potreby Čína nemá dostatok fosílnych palív a s postupujúcim rastom čínskej ekonomiky sa zvyšuje spotreba energie, snaží sa využívať vo väčšej miere nefosílnych palív a obnoviteľných zdrojov. Okrem vodných elektrární

(inštalovaný výkon 230 GW v roku 2011) sa v čínskej energetike venuje významná pozornosť jadrovým elektrárnam. K súčasným 15 blokom (12,5 GW) pribudne ďalších 26 blokov, ktoré sú momentálne vo výstavbe (29,2 GW). Z obnoviteľných zdrojov využíva Čína vo väčšej miere aj veternú energiu (47 GW), v menšej miere je to aj energia solárna (3 GW). Štát urýchľuje aj využívanie bioplynu, geotermálna energia, energia prílivu atď.

Jedným z cieľov čínskej vlády je inovácia v technológiách, ktoré môžu pomôcť efektívnejšiemu spracovaniu a využitiu energie. Čína je tak v súčasnosti schopná postaviť napríklad moderné čerpacie plošiny s dosahom až 3000 m pod morskú hladinu, modernizuje elektrárne a zároveň s nimi aj rozširuje a modernizuje svoju prenosovú sieť. Tu je jedna z možností prieniku slovenských, najmä strojárskych firiem, na čínsky trh - dodávka komponentov. Úspory spôsobené modernizáciou v rokoch 2000-2011 zodpovedali ekvivalentu 710 miliónom ton uhlia. Tieto úspory súvisia aj s ďalším cieľom čínskej vlády - zníženie vplyvu na životné prostredie. Tepelné elektrárne sú odsírované, okrem klasického spaľovania uhlia sa využíva častejšie aj metóda jeho skvapalňovania.

ČLR pre Slovenskú republiku predstavuje jednu z najslubnejších ekonomík pre uplatnenie sa slovenských energetických firiem v zahraničí. V tejto oblasti bola iniciovaná diskusia k novej spolupráci v oblasti bezpečnosti prevádzky civilných jadrových zariadení na úrovni Úradov jadrového dozoru SR a ČLR. Národný úrad pre energetiku ČLR vypracoval návrh Memoranda o spolupráci medzi ČLR a SR v oblasti obnoviteľnej energetiky.

Slovenské firmy (SES Tlmače, IEG Levice) ponúkajú dodávky energetických zariadení pre tepelné elektrárne, resp. dodávku energetických investičných celkov na kľúč, s cieľom nadviazať kooperačné vzťahy s čínskymi partnermi. SES Tlmače realizovalo v troch fázach dodávku 8 ks práškových kotlov na čierne uhlie pre tepelnú elektráreň v Shantou (provincia Guangdong), naposledy v rokoch 2004/2005. Spoločnosť Živena Zvolen, a.s., uskutočnila v roku 2012 rokovania s petrochemickou spoločnosťou Hebei Zhongjie Petrochemical Group ohľadne dodávky 2 kotlov na báze spaľovania čierneho uhlia a rafinérskych odpadových plynov (celková hodnota energetického investičného celku je 1 mld. CNY, resp. 123 mil. EUR).

Spoločnosť HBP a.s. sa spolu s viacerými čínskymi inštitúciami v súčasnosti zúčastňuje na výskumnom projekte financovanom EÚ v rámci 7. rozvojového programu „GHG2E“ (Greenhouse Gasses recovery and its conversion to Energy) na zachytávanie uhoľného metánu.

2. Banský a ťažobný priemysel

Rozľahlé čínske územie skrýva veľké nerastné bohatstvo a Čína ho v posledných desaťročiach využíva čoraz viac. Čína patrí medzi významné svetové zásobárne uhlia, lítia, železa, kovov vzácnych zemín, sadrovca, vanádia, titánu, zinku, volfrámu, bentonitu, grafitu, magnezitu a antimónu. Pestrosť nerastných zdrojov je vysoká, ich zásoba predstavuje cca 12% svetového súhrnu. V prepočte na obyvateľa je zásoba nízka - približne len 58% svetového priemeru.

Strategické suroviny pre celý čínsky priemysel - teda uhlie, ropa a zemný plyn sa nachádzajú predovšetkým na severe, severovýchode a severozápade Číny. Čína presadzuje politiku sebestačnosti, a preto využíva tieto rezervy pre neustále sa rozvíjajúci priemysel. Zvýšené nároky na priemyselné podniky znamenajú ale aj zvýšenú spotrebu elektrickej energie, preto Čína musí tieto strategické suroviny čoraz častejšie dovážať. Aj napriek deklarovanej snahe znižovať podiel tepelných elektrární na energetickom mixe, zostáva uhlie

významnou surovinou pre ďalší rozvoj. Čínske zásoby uhlia predstavujú 14% svetových. Pri intenzívnej ťažbe čierneho uhlia tu pomerne často dochádza k jeho samovznieteniu a celé sloje potom vyhoria v podzemí (ročne cca 10 miliónov ton uhlia). Je to strata ekonomická, ale aj ekologická - pri horení sa do vzduchu dostávajú okrem oxidu uhličitého ďalšie spaliny, niektoré aj jedovaté (oxid uhoľnatý, metán a i.). Tento problém sa Čína snaží riešiť zvýšením bezpečnosti - nainštalovaním infračervených kamier, leteckým snímaním, satelitným meraním pod. Aj v tejto netradičnej oblasti banskej technológie sa ponúka slovenským vývozcom možnosť uplatnenia. Investície do bezpečnosti baní sa majú pohybovať v rámci 6 miliárd USD.

Aj z už spomenutých vyššie dôvodov sa čínska vláda rozhodla pre konsolidáciu uhoľných spoločností, s tým že v krajine by malo byť len niekoľko veľkých ťažobných areálov, malé bane sa zatvárajú. Počet zamestnancov bude redukovaný z 11000 na 4000. V rámci konsolidácie uhoľných spoločností chce Čína rekultivovať 200 miliónov ha bankských revírov. Aj tak však zaostáva za svetom, kde v západných krajinách je rekultivovaných 50-70% vyťažených oblastí, v Číne len 15%.

S rastúcou spotrebou strategických surovín a tým aj znižovaním ich zásob, pristupuje Čína k zvyšovaniu zdanenia ťažobných aktivít. Odôvodňuje to ochranou životného prostredia a zdrojov.

Čína inovuje v oblasti ťažobných technológií a chystá sa ťažiť pre ňu dôležité suroviny aj v miestach, kde to predtým technicky nebolo možné. Ropu a ďalšie suroviny bude brať z morského dna, kde ťažobné veže a lode stavajú aj v sporných vodách.

Aj napriek veľkým zásobám železnej rudy Čína 60% tejto suroviny dováža. Aby sa vymanila zo závislosti na dovoze, vstupuje prostredníctvom svojich firiem do bankských projektov v zahraničí. Jedným z takýchto projektov je Sino Iron v Austrálii, kde ale neustály rast vstupných investícií zníži úspešnosť projektu oproti predpokladom. Problémy s rentabilitou majú aj čínske firmy v Afrike.

Aby Čína zvýšila energetickú sebestačnosť, plánuje investície do ťažby bridlicového plynu a metánu. Ťažbu týchto plynov chce podporovať subvenciami, pri bridlicovom plyne 0,40 CNY za vyťažený meter kubický, v prípade metánu je subvencia polovičná.

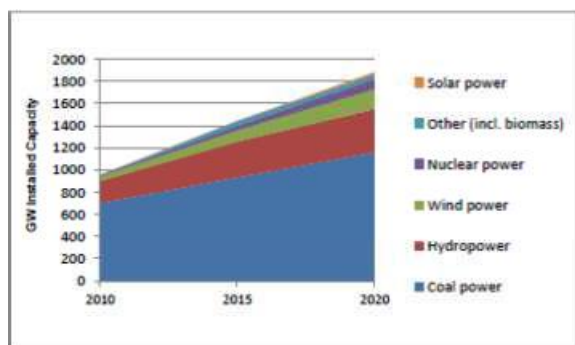
Čína je významným, dominantným vývozcom kovov vzácnych zemín (uspokojuje vyše 90% svetového dopytu). Tieto kovy sú dôležitou súčasťou moderných technológií, preto keď Čína v decembri roku 2011 obmedzila ich vývoz, vznikla panika. Jej dominantné postavenie na tomto poli je ohrozené objavom veľkých ložísk vzácnych kovov na dne mora v japonských vodách.

3. Obnoviteľné zdroje a technológie na ochranu životného prostredia

Oblasť ochrany životného prostredia a intenzívnejšie zapojenie obnoviteľných zdrojov do energetického mixu je pre Čínu páľčivým problémom aj nevyhnutnosťou - v poslednej dekáde spotreba energie stúpla o 136% (ďalej sa predpokladá nárast zo súčasných 960 GW na 1880 GW v roku 2020), produkcia čierneho uhlia stúpla v rokoch 2005-2010 o 8,1%, zatiaľ čo emisie skleníkových plynov patria k najväčším na svete - v roku 2011 stúpili o 9,9%, po raste z roku 2010 o 10,4% a aktuálne predstavujú 29% z celkovej emisie skleníkových plynov (2013). Čína v 5ročnom pláne do roku 2015 nastavila systém obmedzení a cieľov, ktoré by mali znížiť emisiu skleníkových plynov, zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov v energetickom mixe a obmedziť vplyv na životné prostredie.

V súčasnej dobe získava Čína 8% energie z obnoviteľných zdrojov, pričom v roku 2015 by to malo byť 11,4%. Toto chce dosiahnuť reštartom jadrového programu (40 GW v roku 2015), v obnoviteľných zdrojoch by sa potom mala Čína stať najväčším lídrom aj investorom na svete – na celkových svetových 710 GW kapacity z obnoviteľných zdrojov inštalovaných v rokoch 2011-2017 by sa Čína mala podieľať 40% (270 GW) - 104 GW z onshore a 6,7 GW z offshore veterných elektrární, 18 GW z biologických zdrojov energie, 32 GW zo solárnych fotovoltaických elektrární, 1GW využitím koncentrovanej solárnej energie a iné. Popri obnoviteľných zdrojov musí Čína riešiť aj modernizáciu a modifikáciu prenosovej siete (napr. v roku 2011 nebolo 28% veterných turbín pripojených na sieť) - od roku 2010 je Čína najväčším investorom v oblasti smart grids (investovala 14,9 mld. USD v roku 2013) a plánuje do roku 2020 investovať ďalších 418 mld. na modernizáciu infraštruktúry (smart grids, smart meters apod.).

Energetický mix 2010-2020

Okrem toho nastavila Čína program, ktorého výsledkom je zníženie počtu malých a stredných tepelných elektrární z cca 11 000 na 4 000 v roku 2015, súčasťou sú aj prísnejšie regulácie odsírovania tepelných elektrární a denitrifikácie spalín.

Vzhľadom na rast populácie a postupujúci proces urbanizácie, veľkú úlohu hrá aj energetická úspornosť budov. Počet obyvateľov žijúcich v mestách vzrástol medzi rokmi 1980-2010 o 47%, ide približne o 600 miliónov ľudí, tento nárast bude pokračovať pomalším tempom aj v ďalších rokoch - v roku 2030 by sa malo v mestách žiť už zhruba 1 mld. ľudí. Čína je preto najväčším stavebným trhom s takmer 2 miliardami m² novej podlahovej plochy v stavebnom fonde ročne, kedy len 0,5% sú energeticky úsporné budovy, vláda síce podporuje rekonštrukcie existujúcich budov tak, aby dosahovali energetické štandardy, bariéry v tejto oblasti sú však značné a trh sa ešte len rozvíja (chýbajúca certifikácia energeticky úsporných materiálov, chýbajúci legislatívny rámec, nedostatok štátnych stimulov, nízke povedomie o energetickej úspornosti).

Čína plánuje do roku 2020 investovať do vodného hospodárstva cca 485 mld. EUR - mestské čistiare odpadových vôd, projekty na výstavbu desalinačných jednotiek, začatie "South-North Water Transfer" projektu (pomerné odvážny projekt s cieľom odvedenia 44,8 mld. m³ ročne z Juhu na Sever Číny). Zaujímavé príležitosti aktuálne ponúka predovšetkým oblasť priemyselných čistiarní odpadových vôd - nedostatok vodných zdrojov vedie k nutnému vyriešeniu problematiky silného znečistenia vôd priemyslom, táto oblasť je aj prioritou do roku 2015, avšak jej implementácia stojí čisto na lokálnej úrovni. Tento trh je otvorený, avšak možný je predovšetkým v kooperácii s miestnou verejnou správou, v podobe BOT / TOT modelu (build-operate-transfer / transfer-operate-transfer). Novou oblasťou v tomto sektore je likvidácia kalov - rast trhu odhaduje čínska vláda zo súčasných cca 3,9 mld.

Eur na 12,13 mld. Eur do roku 2015. Vyššie spomenuté je možné aplikovať aj na oblasť recyklácie odpadov.

Príležitosti predstavujú - technológie pre recykláciu odpadu a získavanie druhotných surovín pre výrobnú spotrebu, čistiare odpadových vôd a likvidácia kalov, technológie a riešenia pre efektívne využívanie energie.

4. Dopravné strojárstvo a infraštruktúra

Železničná doprava medzi Čínou a Európou hrá veľmi dôležitú úlohu. Len malá časť obchodu je prepravovaná po cestách, prevažná väčšina prepravy sa realizuje po koľajniciach.

Čína má najrozsiahlejšiu sieť vysokorýchlostných tratí. Od otvorenia prvej vysokorýchlostnej trate v roku 2007, dokázala Čína vybudovať do dnešnej doby hustú sieť vysokorýchlostných vlakov s celkovou dĺžkou vyše 16 tis. km, čím sa radí na prvé miesto vo svete. Za špičku vysokorýchlostných tratí v Číne je považované prepojenie Pekingu a Šanghaja.

Prielomom v čínskom železničnom priemysle je jeho otvorenie súkromným investorom. Rozhodla tak čínska vláda na základe analýzy čínskeho ministerstva železníc v máji 2012. Čínske železnice sa stali jednou zo siedmich oblastí, kam Čína vpustí súkromné zahraničné investície. Snaží sa tak riešiť nákladové problémy železníc, s ktorými zápasí už od roku 2006, kedy bola dokončená vysokohorská trať do Tibetu.

Skutočnosť, že železničný priemysel v Číne je perspektívny, dokazuje projekt eurázijskej železnice. Ambiciózny projekt nazvaný Nová hodvábná cesta si kladie za cieľ prepojiť čínske obchodné metropoly (napr. Chongqing s belgickými Antverpami), ide o predstavu obnovenia konceptu Euroázijského pozemného mosta. Prekonanie vzdialenosti medzi Európou a Áziou by malo trvať dva týždne, čo je o polovicu kratší čas v porovnaní s námornou prepravou. Projekt je ešte len v začiatkoch a má veľkú podporu čínskej vlády, ktorá si želá jeho realizáciu kvôli podpore ekonomického rastu. Ak by sa projekt železničného prepojenia Európy s Čínou realizoval, znamenalo by to urýchlenie prepravy tovaru, a tak zníženie dodacích lehôt. Tiež by došlo k zvýšeniu bezpečnosti, pretože v lodnej doprave medzi Európou a Áziou sa stále vyskytuje problém pirátstva. Dôležitosť projektu určujú aj významné objemy obchodných výmen EÚ-Čína, preto sa Čína od roku 2011 o realizáciu projektu intenzívne zaujíma.

Pôvodná železničná cesta medzi Európou a Čínou predstavuje Eurázijský pozemný most. Severné eurázijské spojenie je zaistované cez Transsibírsku magistrálu, južné cez Mjanmarsko, Bangladéš, Indiu, Pakistan, Irán a Turecko. Severnú eurázijskú trasu už využívajú spoločnosti ako Far East Land Bridge či DB Schenker. Špedičná a logistická spoločnosť DB Schenker predstavuje veľmi úspešný príklad vstupu na železničné trhy ako Číny, tak mnohých ďalších krajín. V roku 2010 dosiahla spoločnosť najväčší medziročný nárast tržieb za celú dvadsaťročnú existenciu. Výrazne sa na tomto úspechu podieľali kontajnerové vlaky z Číny, ktoré predstavujú alternatívu k námornej preprave. Ide o celokontajnerovú prepravu v priamych vlakoch, ktoré zrýchlia prepravu až o dva týždne oproti námornej preprave. Tento spôsob prepravy umožňuje flexibilné plánovanie prepravy, pretože stačí objednávku dodať 3 dni vopred. Celokontajnerová preprava sa vyznačuje vysokou mierou zabezpečenia tovaru proti poškodeniu vďaka menšiemu manipulovaniu s tovarom a v neposlednom rade tiež menšou záťažou pre životné prostredie (železnica vyprodukuje o 20% menej CO₂ než námorná preprava).

Čínske diaľnice patria medzi najrýchlejšie a najlacnejšie diaľnice sveta. V súčasnej dobe činí dĺžka čínskych diaľnic asi 70 tis. km, avšak do budúcnosti sa počíta s vybudovaním nových diaľnic, do roku 2050 má mať Čína vyše 175 tis. km diaľnic. Významným cestným projektom v Číne je oprava komunikácie spájajúcej čínsko-kazašskú hranicu. Pre Čínu je táto komunikácia, spájajúca so strategicky dôležitou Strednou Áziou, jedným z hlavných projektov.

V Číne bolo od roku 2004 preinvestované do výstavby vidieckych ciest takmer 9 miliárd USD. Pred úpravou infraštruktúry bolo v Číne vyše 50 000 dedín, ku ktorým neviedli cesty. Tieto dediny sa nachádzali väčšinou v západných oblastiach. Od roku 2004 do roku 2007 bolo vybudovaných vyše 170 tis. km vidieckych ciest, čo je veľmi významným posunom v procese urbanizácie Číny.

Rozvoju cestného, ale aj železničného priemyslu nahráva fakt, že v Číne nie je braný veľký ohľad na životné prostredie. Ďalším predpokladom rýchleho rozvoja infraštruktúry je početná a stále pomerne lacná pracovná sila. Čína sa však nezaobera len výstavbou doma, snaží sa pôsobiť aj na iných trhoch. Uchádzala sa napríklad o zákazku na výstavbu diaľnice v Česku, avšak neúspešne. V Poľsku vyhrala konkurz na stavbu diaľnice vďaka ponuke bezkonkurenčne najnižších cien, projekt však v roku 2011 skrachoval a Číňania od stavby odstúpili.

5. Letecký priemysel

Dôležitosť čínskeho leteckého priemyslu odráža fakt, že Čína je druhým najväčším trhom sveta (1. miesto USA), kde služby aerolínií využíva viac ako 500 miliónov ľudí. Príjmy čínskych leteckých spoločností rastú, v roku 1980 prepravili 3,4 milióna osôb, v roku 2010 sa ich počet zvýšil na 267 miliónov. Rastúcemu počtu prepravovaných osôb je treba prispôbiť aj lietadlá čínskych aerolínií, preto Čína objednala 60 lietadiel Airbusu v hodnote 5,4 miliardy USD s dodaním v období 2014 -2017. Úlohou lietadiel je uspokojiť rastúci dopyt po rokoch na krátke a stredne dlhé vzdialenosti. Táto objednávka je prvá od zavedenia normy Európskej únie (EU ETS), ktorá zahrnuje leteckú prepravu do obchodov s emisnými kvótami, čo Čína a USA odmietli a začali zavádzať odvetné opatrenia.

Ďalším trendom v čínskej leteckej doprave je rast počtu súkromných lietadiel v Číne. Dochádza k nemu vďaka posilňovaniu čínskej ekonomiky v posledných rokoch. Do roku 2003 nebolo možné v krajine vlastniť súkromné lietadlo, či už išlo o jednotlivca či o spoločnosť. Teraz sa odhaduje, že Čína v nasledujúcich desiatich rokoch sa stane treťou krajinou sveta čo do počtu súkromných lietadiel. Aktuálne sa pripravuje aj otvorenie čínskeho leteckého priestoru súkromným lietadlám, čím sa uvoľní priestor do 4 km pre malé lietadlá v okolí veľkých miest. Okrem nákupu Airbusov sa Čína chystá vstúpiť na trh s vlastnými strojmi - firma Comac v roku 2016 pripravuje uvedenie vlastného stroja C919.

6. Zdravotnícka technika

Čínsky trh zdravotníckou technikou je 3. najväčším trhom na svete s hodnotou 14 mld. USD s predpokladom rastu aj v nasledujúcich rokoch. Napríklad v roku 2011 oblasť s lekárskou elektronikou vzrástla o 19,6% na 4 mld. USD v porovnaní s rokom 2010. Predpokladá sa, že tento trh v roku 2016 dosiahne hodnotu 7,4 mld. USD.

Čína je v tejto oblasti značne závislá na dovoze z krajín EÚ (predovšetkým Nemecko), USA a Japonska, ide o high-end kategóriu výrobkov, kde ku kvalitnej produkcii chýba Číne dostatočné R&D zázemie (napr. v roku 2012 dovoz diagnostických zariadení predstavoval v oblasti zdravotníckej techniky približne 76%).

Hnacou silou rastu sú zdravotnícke reformy a spoločensko-demografické zmeny. Celkové výdavky na zdravotnícku reformu v období 2009-2011 predstavovali skoro 71 mld. USD, obdobné investície sú naplánované aj na obdobie 2012-2015, pričom v roku 2020 by celkové výdavky na zdravotníctvo mali dosiahnuť 7% HDP. Reforma je zameraná na zlepšenie starostlivosti v mestských oblastiach, predpokladá však aj rozsiahle investície na zlepšenie starostlivosti a infraštruktúry vo vidieckych oblastiach – investícia na rozvoj infraštruktúry a zariadení predpokladá 101 mld. EUR.

Ďalším hybným momentom je rast strednej triedy (400 miliónov v roku 2010, predpokladaný nárast na 500 miliónov v roku 2015) a celkový rast disponibilného príjmu v dôsledku kontinuálneho ekonomického rastu Číny. So zvyšovaním životných štandardov súvisí aj väčší dopyt po lepších zdravotníckych službách aj kvalitnejšom tovare. Spolu s tým sa objavuje aj problém civilizačných a chronických chorôb, predovšetkým choroby kardiovaskulárneho systému, obezita a cukrovka, ktoré prinášajú rast potreby dlhodobej lekárskej starostlivosti (predpokladá sa, že v roku 2025 bude mať Čína 38 mil. pacientov s cukrovkou). Rovnako tak sa kladie väčší dôraz na preventívnu starostlivosť, ktorá súvisí s rastom potreby včasnej a presnej diagnostiky. Ďalším faktorom je starnutie populácie, ktoré bude zvyšovať dopyt predovšetkým po dlhodobej lekárskej starostlivosti.

Vývoj počtu obyvateľov a starnutie populácie, 2010–2020

ROK	POČET OBYV.	65+ ROKOV
2010	1,34 MLD.	110 MIL.
2020	1,39 MLD.	166 MIL.

Čína sa špecializuje predovšetkým na výrobu zdravotníckej techniky nižšej a strednej kategórie (80% v rukách čínskych firiem), preto je veľkou príležitosťou už spomenutá high end kategória zdravotníckych zariadení, ktorej dovoz podporuje aj pomerne jednoduchý vstup na trh. Vzhľadom na postupujúcu zdravotnícku reformu a rozvoj R&D v Číne sa predpokladá trend k zvýšenému dopytu po technike strednej kategórie.

Vzhľadom na prebiehajúce sociálno-demografické zmeny sa dajú predpokladať príležitosti predovšetkým v oblasti zdravotníckej techniky pre domácu starostlivosť. Očakáva sa, že Čína bude kopírovať trend vyspelých krajín, kde je podporovaný rozvoj poskytovania zdravotnej starostlivosti doma na úkor ústavnej zdravotnej starostlivosti. To umožňuje aj rozvoj nových technológií, vďaka ktorým je možné poskytovať zdravotnú starostlivosť doma v rovnakej kvalite a bez potreby častých návštev zdravotníckych zariadení. Popri IT technológiách, umožňujúcich rozvoj e-health a telemedicíny, sem patrí aj možnosť prenosných diagnostických prístrojov a možnosť kontroly pacientových životných funkcií na diaľku. Predpokladá sa, že trh z IT systémami pre zdravotníctvo v Číne vzrastie do 2020 o 15-30%.

Ďalšie príležitosti:

Zariadenia pre diagnostické vyšetrenia in vitro, terapeutické lasery, diagnostické a zobrazovacie zariadenia, zdravotnícka technika pre prvú pomoc a operačné sály, IT pre zdravotníctvo a zdravotnú starostlivosť, zariadenia pre R & D zázemie.

S oblasťou zdravotnej starostlivosti a zdravotníckej techniky súvisia aj ďalšie dva segmenty, zakladajúce významné príležitosti - potreby pre starnúce obyvateľstvo a rozvoj nových technológií.

Potreby pre starnúce populácie

V období 2011-2015 počet čínskych dôchodcov vzrastie zo 178 na 221 miliónov. Do 2030 by sa mal počet čínskych dôchodcov oproti dnešku zdvojnásobiť. Čína bohatne a to sa týka aj ľudí v post-produktívnom veku. Výrobky, ktoré sú jednoduché na obsluhu, majú inovatívne riešenia prekonávajúce pohybové obmedzenia starších občanov, striedmy až tradičný dizajn, majú veľkú šancu uspieť u tejto kategórie spotrebiteľov.

ZÚ Peking realizuje aktivity v oblasti hľadania čínskeho partnera pre kooperačnú výrobu zdravotného výrobku - necementovanej totálnej náhrady ľudského bedrového kĺbu TEP ZIREMA. Produkt slovenského pôvodu (slovenský patent) s vysokou pridanou hodnotou je založený na originálnom technologickom procese výroby a spĺňa prísne kritéria kvality vyžadované v celej EÚ.

7. Nové technológie

Čínsky záujem o nové, vysoko rozvinuté technológie v rôznych odboroch poskytuje šancu inovatívnym slovenským podnikom a inštitúciám, zaoberajúcim sa výskumom a praktickou aplikáciou. Medzi favoritov patria napr. nanotechnológie so širokým záberom možného využitia, biotechnológie, nové materiály. Pre rozvoj týchto odborov s veľkým potenciálom vyrastajú v jednotlivých provinciách a mestách rozvojové a technologické zóny, ktoré majú podporu ako ústrednej, tak aj miestnej administratívy.

8. Potraviny

Špecifickým typom spotrebného tovaru, ktorý má potenciál uspieť na rozsiahlom čínskom trhu a vyhovieť rastúcemu dopytu po dovážaných potravinách, sú tradičné európske potraviny, potraviny vysokej kvality a nápoje.

Vzhľadom na veľkú vzdialenosť slovenskí výrobcovia zatiaľ uprednostňujú dodávky na európske trhy, nároky na realizáciu dovozu do Číny zvyšuje aj uplatňovanie pri dovážaných potravinách a živočíšnych produktoch viacerých prísnych technických, fyto-sanitárnych a veterinárnych opatrení. Vývoz slovenského agrárneho sektoru zatiaľ pomerne malý (cca 1 mil. EUR v roku 2014), vyvážajú sa najmä nápoje, víno a živé zvieratá a cukrovinky. MPaRV SR pripravuje v spolupráci s čínskou Hlavnou správou pre dozor kvality, inšpekciu a karanténu (AQSIQ) opatrenia na umožnenie priameho vývozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov z SK do CN (v kompetencii ČK EÚ).

V rámci návštevy PV SR R. Fica v Číne (február 2007) bola uzavretá rezortná dohoda o spolupráci v oblasti poľnohospodárstva, tri odborné zmluvy a ustanovené pracovné skupiny pre poľnohospodárstvo a lesníctvo. Rezortné memorandum o spolupráci v oblasti poľnohospodárstva bolo podpísané počas návštevy vicepremiéra Hui Liangyu (február 2013) užšie identifikovalo oblasti spoločného záujmu.

Pre SR je dôležité využiť zavedenú spoluprácu na rozvoj vývozu slovenských poľnohospodárskych a potravinárskych produktov, technológií, potravín a nápojov. Zasadnutie MVK by potrebné obnoviť zasadnutie na úrovni pracovnej skupiny – posledné zasadnutia sa uskutočnili v októbri 2009 (poľnohospodárstvo), resp. v septembri 2010 (lesníctvo).

Viacerí slovenskí producenti vína rozvinuli distribučné aktivity v oblasti dodávky slovenského vína na čínsky, resp. hongkonský trh. Producenti vín zo Slovenska sa predstavili

na medzinárodných vinárskych veľtrhoch (Hongkong, Kanton, Peking, Šanghaj, Langfang, Ningbo, Yantai).

Spoločnosť Víno Nitra, a.s., (realizuje aktivity od r. 2005; družstvom Zhongjie (Farma čínsko-česko-slovenského priateľstva v okrese Cangzhou). Na čínsky trh začali prenikať ELESKO, a.s., Château Topoľčianky (Vinárske závody Topoľčianky, s.r.o.), AGRO-MOVINO, s.r.o.

Ako perspektívne sa javia dodávky mliečnych produktov na čínsky trh (UHT mlieko/smotana; RAJO a.s., Tatranská mliekareň a.s.) Aktuálne sa vybavuje povolenie na dovoz mliečnych výrobkov zo SR do ČLR zo strany Hlavnej správy pre dozor kvality, inšpekciu a karanténu (AQSIQ).

MPaRV SR na rokovanie 10. zasadnutia MVK predložilo 10 projektov na spoluprácu s čínskymi firmami s cieľom nadviazania výrobnokooperačných vzťahov (spoločné podniky na Slovensku), pričom čínska strana by zabezpečila investičné vstupy do rozvoja materiálnotechnickej základne, resp. technologickej základne spoločného podniku, a zároveň by zabezpečila odbyť pre zmluvne dohodnutý objem produkcie na čínskom trhu. Návrhy reflektujú na čínske požiadavky v oblasti podpory výroby sušeného mlieka, hovädzieho a bravčového mäsa, ako aj dodávky múky a strukovín.

Slovensko – ázijská obchodná komora v spolupráci s vládou okresu Linshui (prov. Sichuan) pripravuje Čínsko – slovenskú poľnohospodársku farmu na produkciu hovädzieho mäsa a mlieka, ale aj na rozvoj chovu dobytky (prvá expertná skupina z oblasti biologických služieb a chovu dobytky prichádza navštíviť miesto v máji 2015).

Prehľad perspektívnych sektorov z pohľadu vývozu SK

(podľa Štatistickej analýzy exportného potenciálu slovenských výrobkov na trhu ČLR na základe komparatívnych výhod)

Za účelom poskytnutia štruktúrovanejšieho pohľadu na exportný potenciál Slovenských podnikov do ČLR, uvádzame štatistickú analýzu exportného potenciálu slovenských výrobkov na základe komparatívnych výhod (spracoval tím sekcie hospodárskej spolupráce MZVaEZ SR).

Vychádza z materiálu Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov Slovenskej republiky, ktorá jedným z cieľov patrí nárast exportu a jeho diverzifikácia a zlepšenie postavenia malých a stredných podnikov v exporte SR. Stratégia poukazuje na silnú prepojenosť hospodárskeho rastu SR a rastu zahraničných exportov na európske trhy a v pomaly rastúcej miere tiež na tretie trhy. Stratégia zdôrazňuje potrebu diverzifikácie teritoriálnej i komoditnej štruktúry zahraničného obchodu SR ako jedného z prvkov udržania stabilného hospodárskeho rastu.

Základný prvok analýzy predstavuje importná relácia krajiny so svetom v určitej skupine komodít kombinovaného systému colnej nomenklatury (ďalej len „relácia“). Na základe preskúmania ekonometrických parametrov každej relácie je v určitých prípadoch možné vedecky odhadnúť, akú veľkú potenciálnu trhovú štrbinu pre slovenských exportérov daná relácia v skúmanom období obsahuje. Posúdením týchto potenciálnych trhových štrbín je možné získať odporúčania pre ďalší rozvoj a diverzifikáciu zahraničného obchodu Slovenskej republiky.

Jednoduchým pohľadom na počet takýchto relácií presahujúcich určité prahové hodnoty dokážeme približne odhadnúť diverzifikáciu exportu krajiny ako počet aktívnych exportných relácií v porovnaní s celosvetovým počtom takýchto relácií. V roku 2013 bola miera diverzifikácie exportu SR na úrovni 10,7% (nárast z 10,0% v roku 2012), zatiaľ čo pre porovnanie diverzifikácia exportu ČR bola na úrovni 19,6% (nárast z 18,9% v roku 2012) a diverzifikácia nemeckého exportu bola stabilne na úrovni 57%. Hoci *per capita* sú uvedené hodnoty rádovo porovnateľné, v absolútnych číslach to znamená vyššiu závislosť exportu SR na určitých najúspešnejších komoditách.

Zatiaľ čo komoditná diverzifikácia je proces, ktorý obzvlášť v malých štátoch v prípade mnohých statkov môže byť protichodný so záujmom budovať úspory z rozsahu za účelom cenovej konkurencieschopnosti, teritoriálna diverzifikácia je naopak proces napomáhajúci cenovej konkurencieschopnosti ťahanej rastom dopytu. Napriek konzervatívnym metódam použitým v analýze presahujú odhadované obchodné príležitosti 1,15 mld. US \$, čo korešponduje približne s 1% HDP Slovenskej republiky v sledovanom období.

Analýza ukázala, že najväčší potenciál pre rast exportu zo Slovenskej republiky majú veľké a geograficky vzdialené spotrebiteľské trhy, s ČĽR na 3. mieste. Až 28,3% identifikovaných príležitostí v hodnotovom vyjadrení sa týka obchodu so Spojenými štátmi americkými, zvyšných 71,7% (cca. 829 mil. US \$) je rovnomernejšie rozložených medzi prevažne mimoeurópskymi trhmi. Je nutné podotknúť, že model použitý v tejto analýze je konzervatívny a teda skutočné trhové štrbiny sú v podobnej štruktúre budú pravdepodobne v hodnotovom vyjadrení väčšie než uvedené. V zoradení podľa hodnotového vyjadrenia identifikovaných príležitostí vyzerá prvých 20 partnerských krajín nasledovne.

Krajina	Odhadovaný potenciál (US \$ 2013)	% z celk.potenciálu	počet komodít
USA	327 814 000	28,3%	24
Thajsko	71 173 000	6,2%	11
Čína	58 370 000	5,0%	9
Vietnam	49 666 000	4,3%	22
Saudská Arábia	49 570 000	4,3%	29
Nový Zéland	38 409 000	3,3%	9
Kazachstan	34 665 000	3,0%	9
Kanada	34 596 000	3,0%	12
Mexiko	26 656 000	2,3%	12
Kórea	22 634 000	2,0%	8
Etiópia	21 750 000	1,9%	20
Austrália	21 636 000	1,9%	9
Malajzia	19 890 000	1,7%	16
Tunisko	17 254 000	1,5%	8
Libanon	17 232 000	1,5%	10
Spojené kráľovstvo	16 451 000	1,4%	11
Singapur	16 090 000	1,4%	16
Indonézia	15 623 000	1,4%	10
Alžírsko	15 366 000	1,3%	17
Jordánsko	14 553 000	1,3%	10

Podľa komoditného členenia sú výsledky rozvrstvené rovnomernejšie, ale produkty automobilového priemyslu a súvisiace produkty tvoria najpočetnejšiu skupinu.

Komodita	Názov	Odhadovaný potenciál (US \$ 2013)	% z celk. odhad. potenciálu	Počet krajín
8703	Osobné automobily a iné motorové vozidlá konštruované hlavne na prepravu osôb ...	101 472 000	8,8%	10
9403	Ostatný nábytok a jeho časti a súčasti	89 025 000	7,7%	3
6403	Obuv s vonkajšou podrážkou z kaučuku, plastov, usne alebo kompozitnej usne ...	71 769 000	6,2%	4
7208	Ploché valcované výrobky zo železa alebo nelegovanej ocele, v šírke 600 mm alebo ...	58 888 000	5,1%	4
8528	Monitory a projektory, televízne prijímače, tiež so vstavanými rozhlasovými prijímačmi ...	52 081 000	4,5%	8
9405	Svietidlá (vrátane svetlometov) a ich časti a súčasti inde neuvedené ani nezahrnuté; ...	44 938 000	3,9%	8
7308	Konštrukcie (okrem montovaných stavieb položky 9406) a časti konštrukcií ...	30 649 000	2,6%	14
8707	Karosérie motorových vozidiel položiek 8701 až 8705, vrátane kabín pre vodičov	30 629 000	2,6%	9
1205	Semená repky alebo semená repky olejnej, drvené alebo nedrvené	25 549 000	2,2%	3
8414	Vzduchové čerpadlá alebo vývevy, kompresory a ventilátory na vzduch alebo iný plyn ...	22 176 000	1,9%	7
8504	Elektrické transformátory, statické meniče (napr. usmerňovače) a indukory	22 069 000	1,9%	4
6115	Pančuchové nohavice, pančuchy, podkolenky, ponožky a iné výrobky tohto druhu ...	21 978 000	1,9%	4
2523	Portlandský cement, hlinitanový cement, troskový cement, supersulfátový cement ...	21 395 000	1,8%	11
3925	Stavebné výrobky z plastov, inde nešpecifikované ani nezahrnuté	17 490 000	1,5%	5
8501	Elektrické motory a generátory (okrem	16 914 000	1,5%	4

generátorových agregátov)				
8450	Práčky pre domácnosť a práčovne, vrátane práčok spojených so sušičkami	16 258 000	1,4%	10
4818	Toaletný papier a podobné papiere, buničitá vata alebo pásy z plstených buničitých ...	15 341 000	1,3%	8
8428	Ostatné zdvíhacie, manipulačné, nakladacie alebo vykladacie zariadenia (napr. výtahy...	15 021 000	1,3%	8
6801	Dlažbové kocky, obrubníky a dlažbové dosky, z prírodného kameňa (okrem bridlice)	14 368 000	1,2%	4
7210	Ploché valcované výrobky zo železa alebo z nelegovanej ocele, v šírke 600 mm alebo ...	12 128 000	1,0%	7

Tabuľka štatistickej analýzy perspektívnych sektorov vývozu SR do ČLR
(zostavené na základe komparatívnych výhod)

HS4	Komodita	Čistý import	Komparat. vyhoda SR	Odhad. trh.štrbina	Rast importu 2011..2013	Geografická koncentrácia	Odhad. exp. príležitosť
Čína							
8403	Kotly na ústredné kúrenie, iné ako položky 8402	43 502 864	A	4,72%	25,49%	18,46%	9 188 000
1001	Pšenica a súraž	1 864 846 365	A	0,45%	111,29%	50,32%	5 105 000
1205	Semená repky alebo semená repky olejnej, drvené alebo nedrvené	2 424 187 153	B	1,81%	73,87%	63,43%	25 260 000
4104	Činené alebo krustované kože a kožky z hovädzích (vrátane byvolov), koňovitých zvierat ...	1 523 008 090	B	0,58%	11,67%	15,10%	8 331 000
2303	Zvyšky z výroby škrobu a podobné zvyšky, repné rezky, bagasa a iný odpad ...	1 218 007 112	B	0,63%	67,34%	95,47%	4 199 000
1108	Škroby; inulín	609 791 451	C	0,83%	21,81%	59,77%	3 111 000
0204	Mäso z oviec alebo kôz, čerstvé, chladené alebo mrazené	923 311 522	C	0,06%	86,12%	48,15%	421 000
9002	Šošovky, hranoly, zrkadlá a iné optické články z akéhokoľvek materiálu, zasadené,...	359 471 557	D	0,08%	22,61%	19,51%	2 608 000
7902	Zinkový odpad a šrot	65 718 817	D	0,30%	8,48%	39,30%	147 000